

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 9Co/168/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5120207320
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kotrčová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5120207320.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Kotrčovej a členov senátu JUDr. Jozefa Šuleka a JUDr. Jany Vargovej, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX, XXX XX D. C., právne zastúpená: JUDr. Lenka Špiriaková PhD., advokátka so sídlom J. Milca 11, 010 01 Žilina, IČO: 50 879 324, proti žalovanej: E. F., nar. XX.X.XXXX, bytom C. G. XX, XXX XX D. C., právne zastúpená: JUDr. Zdenka Hulmanová, advokátka so sídlom Kysucká cesta 3, 010 01 Žilina, IČO: 40 004 163, o určenie vlastníckeho práva, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 7C/48/2020-167 zo dňa 26.6.2023, takto

rozhodol:

Rozsudok prvoinštančného súdu potvrdzuje.

Žalovanej vo vzťahu k žalobkyňi priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd žalobu žalobkyne zamietol, žalovanej vo vzťahu k žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobkyňou ako darykyňou a žalovanou ako obdarovanou došlo dňa 15.7.2008 k uzatvoreniu platnej darovacej zmluvy, predmetom ktorej bol podiel 1 v nehnuteľnostiach, ktorých vlastníčkou bola v tom čase žalobkyňa. Predmetnou darovacou zmluvou darykyňa prenechala bezodplatne obdarovanej dar a táto dar prijala. Darovacia zmluva bola uzatvorená písomne a jej vklad bol povolený do katastra nehnuteľností. Pojmovými znakmi darovacej zmluvy sú predmet darovania, bezodplatnosť a dobrovoľnosť. V konkrétnom prípade boli splnené všetky uvedené zákonné podmienky platnosti darovacej zmluvy. So zreteľom na to ako a čím žalobkyňa vo svojej výzve zo dňa 24.2.2020 skutkovo vymedzila dôvody, pre ktoré sa domáhala vrátenia daru je zrejmé, že za podstatnú považovala tú skutočnosť, že žalovaná ako podielová spoluvlastníčka predmetných nehnuteľností ako aj rodinného domu č.s. XX v C. trvalo neumožňuje bratovi – blízkej osobe a členovi rodiny žalobkyne – ako ďalšiemu podielovému spoluvlastníkovi, tieto nehnuteľnosti užívať, bráni mu vstupu na ne a bývať v rodinnom dome, pričom brat je odkázaný bývať u žalobkyne. Zo strany žalovanej ide nielen o hrubé porušenie dobrých mravov ale aj o porušenie spoluvlastníckych práv brata H. F.. Ako ďalší dôvod uvádzala podanie žaloby žalovanej o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, napriek vedomosti žalovanej o dôvodoch hodných osobitného zreteľa svedčiacich pre nezrušenie a nevyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktorými sú silná citová väzba brata na nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom dedenia po právnych predchodcoch a taktiež jeho neutešená bytová a životná situácia. Žalovaná a brat žalobkyne sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, žalovaná v podiele 19/20 a brat žalobkyne v podiele 1/20, taktiež sú spoluvlastníkmi rodinného domu, žalovaná v podiele 9/10 a brat žalobkyne v podiele 1/10. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že brat žalobkyne H. F. sa stal podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností po smrti svojho

otca v roku 2003, avšak už od roku 1996 v dome pravidelne nebýval, málokedy chodil domov, nakoľko žil so svojou priateľkou v D.. V dome sa zdržiaval nepravidelne, v závislosti od toho ako pracoval, takto to bolo aj po roku 2003 do roku XXXX keď zomrel manžel žalovanej. Po jeho smrti podiel na rodinnom dome a pozemkoch nadobudla žalovaná. Dovtedy boli vzťahy v rodine dobré, vzájomne sa zhoršili po smrti manžela žalovanej z dôvodu majetkového vysporiadania v dedičskom konaní. Potom sa už ako rodina nekontaktovali, nenavštevovali, čo bolo preukázané z výsluchu strán konania a svedkov. Žalovaná od smrti manžela (2007) dom užívala spolu so svojimi deťmi výlučne sama, bez toho aby brat žalobkyne prejavil záujem dom ako aj príslušné pozemky užívať a o tieto sa starať. H. F. po smrti manžela žalovanej od roku 2007 v dome už nebol, o dom a o žalovanú s rodinou sa nezaujímal a neužíval ani príslušné pozemky. V tomto období ani nežiadal o umožnenie bývania, žalovanú nenavštevoval a ani ona ho nenavštevovala, nemala o ňom žiadne vedomosti ako žije a čo robí, neudržiavali žiadne vzťahy. Žalovaná vykonávala na dome opravy a úpravy a o H. F. sa nezaujímal, nemala o ňom žiadnu vedomosť až do roku XXXX, keď prišiel a začal sa domáhať bývania. Potom ako mu to žalovaná neumožnila už opäť do domu a príslušných nehnuteľností nešiel s odôvodnením, že žalovaná sa mu vyhrážala policajťmi a on to cez políciu riešiť nechcel. Žalovaná uvádzala, že si nevie predstaviť, že by tam mohli spolu bývať, že pre neho ani nemá miesto. Privolanie polície v tomto čase súd preukázané nemal. Po vykonanom dokazovaní súd dospel k záveru, že nebolo možné od žalovanej spravodlivo požadovať aby v roku 2013 po 6 rokoch keď v dome brat žalobkyne vôbec nebýval, mu okamžite musela poskytnúť bývanie. Brat žalobkyne sa už ďalej bývania v dome ani nedomáhal, so žalovanou sa nekontaktoval. Nebolo preukázané a ani len tvrdené, že by brat žalobkyne mal akýkoľvek záujem nehnuteľností užívať, resp. obhospodarovať a žalovaná mu v tom bránila, keď prístup k pozemkom (záhrade) nebol ani žiadnym spôsobom obmedzený. V konaní taktiež nebolo preukázané, že žalovaná mala vedomosť o zdravotnom stave H. F., aké má zdravotné problémy, ani pred rokom 2013 a ani po roku 2013 keďže sa spolu nekontaktovali, nekomunikovali a ani nemal za preukázané a žalobkyňa to ani netvrdila, že by niekto z rodiny, napr. žalobkyňa žalovanú upozornila na jeho zdravotný stav a jeho odkázanosť na bývanie v rodinnom dome. Pokiaľ žalovaná v roku 2019 podala na H. F. oznámenie pre krádež kovadliny, o ktorej tvrdila, že je jej, toto konanie súd nevyhodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko žalovaná len realizovala výkon iného subjektívneho práva stanoveného zákonom. Ani podanie žaloby žalovanej na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva s bratom žalobkyne nevyhodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi, ktoré by zakladali dôvod na vrátenie daru daryni - žalobkyne. Ktorýkoľvek zo spoluvlastníkov sa môže v zmysle ust. § 142 OZ obrátiť na súd s návrhom na zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva, v ktorom konaní súd nie je viazaný návrhom na spôsob vyporiadania, vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa súd podielové spoluvlastníctvo nezruší a nevyporiada. Či takéto dôvody sú dané skúma súd v predmetnom konaní. Na základe zisteného skutkového stavu a vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dôvody na vrátenie daru tak ako ich skutkovo vymedzila žalobkyňa vo svojej výzve zo dňa 24.2.2020 vzhľadom na všetky okolnosti daného prípadu nenapĺňajú podmienky ako sú upravené v ust. § 630 OZ a žalobu žalobkyne zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa ust. § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP, Žalovaná bola v konaní úspešná, preto jej priznal nárok na náhradu trov konania proti neúspešnej žalobkyne v celom rozsahu. O výške tejto náhrady bude rozhodnuté v zmysle cit. ust. § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

2. Proti rozsudku prvoinštančného súdu v zákonnej lehote doručila odvolanie žalobkyňa. Zastala názor, že prvoinštančný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Za rozhodujúce pre kvalifikáciu existencie a intenzity dôvodov svedčiacich vráteniu daru považovala obdobie od roku 2013 a všetky súvisiace rozhodné okolnosti (napr. zdravotný stav brata žalobkyne, jeho schopnosť domáhať sa výkonu práv z podielového spoluvlastníctva za daného mentálneho a zdravotného stavu, jeho odkázanosť bývať u žalobkyne, rodinné vzťahy a ich kvalitu, celkový vplyv dopadu správania sa žalovanej oproti bratovi žalobkyne, ap.). Rok 2013 preto považuje za rozhodné obdobie, kedy žalovaná síce de facto jediným excesom vyvolala a udržiava až doteraz protiprávny stav voči bratovi žalobkyne, keď tomuto bráni nielen v užívaní nehnuteľností (pričom nie je rozhodujúce či prístup na pozemky je voľný alebo zabezpečený), ale bráni mu aj v odnesení si osobných či pracovných vecí z RD, ktoré tam nepopierateľne ako vyplynulo aj z výsluchu svedkov má, ale predovšetkým mu bráni v bývaní v RD. Nepovažuje za rozhodujúce, že sa brat žalobkyne domáhal svojich práv (bývania v RD či užívania pozemkov) u žalovanej len „povedzme“ 2x. Nemožno od brata žalobkyne pri jeho zdravotnom stave (osvedčený nielen výpovedami svedkov I. J., H. F. ale aj s Odborným posudkom o invalidite z r. 2013 a v neposlednom rade najviac zreteľným súdu z jeho výpovede – zachytený autentickejšie na zvukovom zázname z tohto výsluchu) spravodlivo

požadovať, aby sa po tom ako mu žalovaná zamedzila bývanie a užívanie pozemkov už v spomenutom roku 2013 a zároveň ako mu uviedla, že pre neho bývanie nemá, chodil domáhať sa k žalovanej vstupu a užívania nehnuteľnosti alebo dokonca bývania, zvlášť ak bol osobou invalidnou a odkázanou, ak aj rodinné vzťahy boli trvalo a vážne narušené a podľa tvrdení brata žalobkyne exponované privolaním polície. Odkázanosť na bývanie u žalovanej odôvodňovala zlým zdravotným stavom brata a jeho odkázanosťou. Okolo roku 2013 stratil možnosť bývania u svojej priateľky z dôvodu ukončenia vzťahu, vtedy nikoho v bývaní nerušil a ani nebolo potrebné, aby nejakým aktívnym spôsobom vykonával práva podielového spoluvlastníka, domáhal sa bývania v nehnuteľnosti. Ďalej poukazovala na správanie žalovanej v rozpore s dobrými mravmi i v súvislosti s jej vyjadreniami v priestupkových konaniach. To, že sa brat žalobkyne nedomáhal bývania v nehnuteľnostiach, v ktorých je podielovým spoluvlastníkom žalovanej dokonca vyhovovalo, nakoľko si mohla hospodáriť s nimi podľa vlastného uváženia. Nikdy ho neoslovila s potrebou nevyhnutnej opravy alebo inej rekonštrukcie a ani na to, aby akýmkoľvek spôsobom na nehnuteľnosti prispel. Vytýkala, že súd neprihliadol na zdravotný stav brata žalobkyne, nakoľko i z výpovede žalobkyne a svedka I. J. jednoznačne nepopierateľne vyplynulo, že tento nemá dobrý zdravotný stav, trpí viacerými ochoreniami, silno ho bolievajú nohy, má problémy s chôdzou, s chrbticou, s pamäťou, užíva mnohé lieky, sú obdobia, keď nemôže ani vstať. Rovnako je odkázaný na pomoc blízkych s bežnými dennými činnosťami (ako nákupy potravín, liekov, dochádzanie k lekárom), pričom vždy potrebuje sprievod a sám nie je schopný cestovať prostriedkami MHD. Zhoršený zdravotný stav brata žalobkyne vyplýva navyše aj z Odborného posudku o invalidite SP z r. 2013. Je odkázaný na pomoc a starostlivosť od iných, a to nielen pre svoj nízky príjem 320,- Eur ale predovšetkým pre svoj zdravotný stav. Poukazovala, že prvoinštančný súd sa vôbec nezaoberal čestným prehlásením H. F. z 29.6.2020, odborným posudkom o invalidite z roku 2013, PPD zo dňa 19.12.2019, hoci tieto dôkazy majú taktiež vplyv na posúdenie intenzity správania žalovanej z pohľadu ust. § 630 OZ. V odvolacom návrhu žiadala žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne uviedla, že vzhľadom na úplne prerušené rodinné vzťahy medzi žalobkyňou, jej bratom a žalovanou, žalovaná nemala možnosť dozvedieť sa o nepriaznivom zdravotnom stave brata žalobkyne. Žalovaná ako aj jej rodina mali vedomosť o bratovi žalobkyne len z informácií, ktoré sa k nim náhodne dostali od iných občanov obce, v ktorej všetci bývajú. Žalovaná a jej dcéry mali možnosť vidieť brata žalobkyne len pri konzumácii alkoholických nápojov v obci, pokiaľ išli okolo, z čoho aj dospeli k záveru, že brat žalobkyne nemá žiadny problém denne aj opakovane sa dostaviť pred obchod, kde si spolu s kamarátmi kupovali alkohol a ten tam aj požívali. Aj vzhľadom na predchádzajúci spôsob života brata žalobkyne, o ktorom má žalovaná určitú vedomosť, je žalovaná presvedčená, že zhoršený zdravotný stav a to tak fyzický, či psychický si brat žalobkyne zavinil aj vlastným nezdravým spôsobom života a to nadmernou konzumáciou alkoholu. Nie je možné preto hľadať akúkoľvek príčinnú súvislosť medzi zhoršeným zdravotným stavom brata žalobkyne a jednorazovým odmietnutím žalovanej umožniť mu prespať v rodinnom dome, ktorého sú podieloví spoluvlastníci. Súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že v konaní bolo preukázané, že brat žalobkyne sa svojich užívateľských práv vyplývajúcich mu z jeho podielového spoluvlastníctva domáhal len v roku 2013. Obrana žalobkyne, že od jej brata vzhľadom na jeho zdravotný stav nebolo možné požadovať, aby sa svojich práv voči žalovanej domáhal aj po tomto období, neobstojí a to aj vzhľadom na skutočnosť, že do súčasnosti brat žalobkyne nemá problém chodiť po obci C. a to denne kvôli posedeniu s kamarátmi. Z postoja ale aj konania brata žalobkyne jednoznačne vyplýva, že tento nemá dlhodobý záujem rodinný dom spolu s príslušnými pozemkami užívať a je to zrejme len výslovné želanie žalobkyne, aby jej brat zmenil svoje bydlisko a z jej nehnuteľnosti sa vystaľoval. Žalovaná nemá v rodinnom dome priestor, ktorý by vzhľadom na veľkosť svojho spoluvlastníckeho podielu mohol brat žalobkyne užívať tak, aby významným spôsobom nerušil v užívaní žalovanú a jej dcéru, s ktorou žije v spoločnej domácnosti. Vzhľadom na trvalo a hlboko narušené vzťahy sa jedná o osoby navzájom odcudzené, pričom aj zo správania brata žalobkyne je zjavné, že tento nemá ani len predstavu, ako by žalobkyňou deklarované jeho spolužitie so žalovanou a jej rodinou malo vyzerieť. Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie, ktoré nepreukázalo dôvodnosť žaloby, čo následne v napadnutom rozsudku súd prvej inštancie aj správne vyhodnotil. Rozsudok prvoinštančného súdu žiadala ako správny potvrdiť.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej poukázala, že podľa zdravotného stavu p. H. F., ktorý je invalidným dôchodcom a bývaním odkázaný na žalobkyňu ako aj po tom, čo žalovaná tomuto zamedzila bývanie v RD a užívanie pozemkov konkrétne v r. 2013, privolávala políciu a došlo k narušeniu rodinných vzťahov nie je rozhodujúce, koľkokrát sa p. H. F. domáhal výkonu svojich práv podielového spoluvlastníka. Predsa aj jednotlivý exces obdarovaného môže byť kvalifikovaný ako správanie sa

v hrubom rozpore s dobrým mravom či už voči darcovi alebo jeho blízkemu príbuznému. Treba sa zaoberať už len jeho intenzitou v súvislostiach s ostatnými skutkovými okolnosťami. Zotrvala na dôvodoch podaného odvolania a odvolacom návrhu.

5. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) súc viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania (§ 379, § 380 CSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario, odvolaním napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu ako správne postupom podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

6. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že prvoinštančný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie náležitým a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil.

7. Podľa § 630 zák. 40/1964 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

8. Dôvod odvolania darovania uvedený v § 630 OZ má sankčnú povahu, reflektuje porušenie implicitnej zmluvnej povinnosti obdarovaného, v ktorej je premietnutý morálny záväzok obdarovaného správať sa k darcovi a členom jeho rodiny slušne, t.j. tak ako to vyžadujú dobré mravy. Aj z tohto dôvodu je skutková podstata § 630 všeobecne známa, ako odvolanie z dôvodu veľkej nevďačnosti alebo hrubého nevďaku obdarovaného.

9. Právo darcu odvolať darovanie vznikne vtedy, ak sa obdarovaný správa spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy a toto správanie obdarovaného smeruje voči darcovi alebo členom jeho rodiny. Právo odvolať darovanie je majetkovým právom, premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá plynie od okamihu splnenia predpokladov, stanovených v hypotéze § 630 OZ. Pre začiatok plynutia premlčacej lehoty je rozhodujúci okamih hrubého porušenia dobrých mravov, ktoré môžu spočívať v jednorazovom porušení alebo pretrvávajúcom stave.

10. Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu je veľký nevďak zo strany obdarovaného, prejavujúci sa v takom jeho správaní, ktoré možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Ide o porušenie značnej intenzity alebo o porušovanie sústavné, ktoré však v dôsledku svojho trvania, priebehu a pôsobenia na darcu alebo členov jeho rodiny nadobudne povahu hrubého porušenia dobrých mravov. Ide napr. o fyzické násilie, hrubé urážky, neposkytnutie potrebnej pomoci a pod.

11. Pokiaľ ide o členov rodiny, zákon bližšiu úpravu nemá. Teória i súdna prax vysvetľuje tento pojem rôzne. Podľa jedného názoru za členov rodiny treba považovať manžela, rodičov a deti, iní usudzujú, že pod pojmom „členovia rodiny“ v zmysle ust. § 630 treba rozumieť blízke osoby, uvedené v ust. § 116, teda príbuzných v priamom rade súrodencov, manžela a iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, ak by ich ujmu darca dôvodne pociťoval ako vlastnú.

12. V prejednávanej veci žalovaná premlčanie práva žalobkyne na vrátenie daru nenamietla. Z tohto dôvodu ani súdy tak prvoinštančný ako i odvolací sa touto otázkou ďalej v konaní nezaoberali a za člena rodiny žalobkyne z pohľadu ust. § 630 OZ vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci považovali i jej brata H. F..

13. Žalobkyňa dôvody na vrátenie daru vo vzťahu k žalovanej vzhľadla v jej postoji, ktorým napriek tomu, že jej bratovi p. H. F. svedčí právo podielového spoluvlastníka nehnuteľnosti, vrátenia ktorých sa domáha, užívať, bez akéhokoľvek právneho dôvodu bráni mu v užívaní nehnuteľnosti vrátane rodinného domu, v ktorom má stále prihlásený trvalý pobyt. V dome mal svoju vlastnú izbu s osobnými vecami, ktorú za života svojich právnych predchodcov užíval, býval v nej, odmieta mu vydať všetky jeho osobné a pracovné veci, ktoré mal v rodinnom dome, dokonca ho obvinila z krádeže, pri vstupe na nehnuteľnosti na neho privolala políciu a hoci mala vedomosť o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, svedčiacich pre nezrušenie a nevyporiadanie podielového spoluvlastníctva, žalovala brata žalobkyne o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva na okresnom súde, kde je vedené konanie pod sp.zn. 4C/38/2017. Za podstatné v tejto súvislosti považovala, že p. H. F. je invalidný dôchodca, trpí viacerými vážnymi ochoreniami, a teda nemožno ponechať bez následkov to, že ho vyhodila na ulicu a pranierovala cestou priestupkových konaní.

14. V konaní zostalo nesporné, že žalovaná a brat žalobkyne sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, vrátenia ktorých sa žalobkyňa v podiele 1/2 domáha, a to brat žalobkyne v podiele 1/20 a žalovaná v podiele 19/20. Taktiež sú spoluvlastníkmi rodinného domu žalovaná v podiele 9/10 a brat žalobkyne v podiele 1/10.

15. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že od roku 1996 brat žalobkyne v nehnuteľnostiach pravidelne nebýval, žil so svojou priateľkou v D. K. D., v dome sa zdržiaval prevažne, keď mal prácu, ktorú mu zabezpečoval manžel žalovanej, a to do roku 2007. Po smrti manžela žalovanej jeho podiel na rodinnom dome a pozemkoch nadobudla žalovaná. Žalovaná od smrti manžela v roku XXXX dom užívala spolu so svojimi deťmi, výlučne sama. Po smrti manžela žalovanej sa H. F. o dom nezaujímal ani o príslušné nehnuteľnosti, tieto ani neužíval ani sa ich užívania nedomáhal. Žalovanú nenavštevoval, neudržiavali žiadne kontakty, o nehnuteľnosti sa nezaujímal, a to i napriek tomu, že vyžadovali nevyhnutné opravy. Žalovanej ani jej deťom neposkytoval žiadnu pomoc, hoci dom bol podľa vyjadrenia svedkyne L. M. D. v hroznom stave, boli tam staré okná, zatekalo tam, fúkalo, bola tam zima. Žalovanej a jej deťom vlastne nemal ani kto pomôcť, boli na všetko úplne sami, cudzí im pomohli viac ako rodina. Brat žalovanej sa od smrti jej manžela v dome neukázal. Pokiaľ ho chcela žalovaná vyplatiť, toto odmietol. Prišiel po 6,5 roku a bez akéhokoľvek ohlásenia sa domáhal poskytnutia bývania. Napokon odišiel k staršej svedkyne, jeho matke, ktorej bol kúpený náhradný dom z výplatku, ktorý jej bol vyplatený z dedičstva. V tomto bývala, i keď sa vrátil p. H. F..

16. Judikatúra ustálila, že posúdenie okolností konkrétneho prípadu sa nemôže viazať len na hodnotenie správania obdarovaného, ale je potrebné zohľadniť aj nevhodné správanie darcu. Zo súdnej praxe (R 111/1998) vyplynulo, že „ak súd v spore o vrátenie daru v rámci hodnotenia dôkazov nezohľadní výsledky vykonaného dokazovania, svedčiace aj proti žalobkyňi (darkyňi), jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní“.

17. V nadväznosti na uvedené, odvolací súd prisvedčil postupu prvoinštančného súdu, ktorý v predmetnom spore nezohľadňoval iba výsledky správania žalovanej k bratovi žalobkyne, ale celkové vzťahy v rodine, teda i vzťahy žalobkyne ako darkyne vo vzťahu k žalovanej a taktiež i samotné správanie brata žalobkyne, najmä po smrti manžela žalovanej a otca jej detí, ako i jeho postoj k nehnuteľnostiam, ktorých je minoritným podielovým spoluvlastníkom. Taktiež správne skúmal a zvažoval naplnenie jednotlivých dôvodov, ktorými žalobkyňa požiadavku na vrátenie daru podložila.

18. Odvolací súd sa plne stotožnil so záverom prvoinštančného súdu o tom, že nemožno izolovane posudzovať iba situáciu na strane brata žalobkyne po jeho rozchode s priateľkou, u ktorej dlhodobo býval v spoločnej domácnosti, ale je potrebné skúmať i dopad jeho rozhodnutia, nastáňovať sa do domu k žalovanej a jej deťom, i napriek tomu, že v nehnuteľnostiach za života jej manžela sa síce zdržiaval, avšak vždy iba prechodne na určitú krátku dobu a od jeho smrti o nehnuteľnosti nejavil absolútne žiaden záujem a žiadne rodinné vzťahy so žalovanou a jej deťmi nerozvíjal ani nebudoval. Nemožno teda ani o nejakých blízkych rodinných vzťahoch medzi žalovanou a bratom žalobkyne a jej deťmi ani uvažovať.

19. V kontexte uvedeného ohľadne podaného trestného oznámenia žalovanou na brata žalobkyne, v súvislosti s jeho vstupom na nehnuteľnosti, odvolací súd považoval za potrebné uviesť, že pokiaľ je rodinný dom obydľím žalovanej a jej detí, teda miestom, kde bývajú a majú svoje osobné veci, považujú ho za domov, potom ani brat žalobkyne, i napriek tomu, že je spoluvlastníkom rodinného domu a príslušných nehnuteľností, nemôže vstúpiť do týchto bez jej súhlasu. V opačnom prípade sa môže dopustiť trestného činu porušovania domovej slobody. Ak teda brat žalobkyne vstúpil na nehnuteľnosti, ktoré boli dlhodobo výlučne v užívaní žalovanej a jej detí a táto privolala hliadku polície, nemožno i podľa názoru odvolacieho súdu jej konanie považovať za hrubý nevďak a porušenie dobrých mravov. Vzhľadom na celkovú situáciu, to, že v tom čase v mieste bydliska prítomná nebola, v dome boli iba jej deti a teda nemohla vedieť, či brat žalobkyne vstúpi iba na nehnuteľnosti, ktoré netvorí ich obydlie, možno jej konanie hodnotiť ako primerané okolnostiam. V tejto súvislosti je nutné hodnotiť celkové vzťahy v rodine, ktoré boli fakticky nefunkčné a rozvrátené, to, že p. F. bol pre deti žalovanej i samotnú žalovanú, vzhľadom na jeho správanie po smrti ich otca a manžela fakticky cudzím človekom, ktorý im zrazu vstúpil do súkromia. Neočakávane vstúpil opäť do ich života a domáhal sa, aby mu umožnili v dome bývať a tento užívať spolu s nimi ako jeho spoluvlastník.

20. Z pohľadu predmetu konania zostalo preto posúdiť, či skutočnosť, že žalovaná odmietla bratovi žalobkyne poskytnúť bývanie v rodinnom dome, je možné z hľadiska intenzity považovať za tak hrubé porušenie dobrých mravov, prípadne taký hrubý nevďak, že jej správanie možno sankcionovať vrátením daru.

21. V tejto súvislosti je potrebné poukázať i na to, že tak ústava ako i zákon každému poskytuje právo na ochranu jeho rodinného a súkromného života. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno preto žalovanú trestať len za to, že odmietla vyhovieť požiadavke brata žalobkyne a umožniť mu v dome, ktorý považovala za svoje obydlie a obydlie svojich detí, bývať.

22. Žalobkyňa sa síce odvoláva na zdravotný stav jej brata, ako osoby blízkej, ktorého ujmu pociťuje ako vlastnú a jeho odkázanosť, napriek tomu sa snaží ubytovať ho do domácnosti žalovanej, hoci jej nesvedčí žiaden morálny ani iný záväzok sa o neho starať a poskytovať mu potrebnú opateru. Zostalo preto posúdiť, či je možné uprednostňovať práva brata žalobkyne, ako spoluvlastníka na bývanie v rodinnom dome u žalovanej a jej detí, s ich právom na ochranu súkromia a rodinného života, na pokojné a nerušené bývanie v dome, ktorý považujú za svoj domov.

23. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že obydliím je nehnuteľnosť, v ktorej konkrétna osoba býva s úmyslom trvale sa v nej zdržiavať a má tam svoj pobyt. To znamená, že pokiaľ i brat žalobkyne, podľa jej tvrdení by mal mať v rodinnom dome nejakú izbičku, vzhľadom na to, že v tomto dlhodobu nebýval a minimálne viac ako 6,5 roka sa v predmetnom rodinnom dome nezdržoval, nemožno ho považovať za jeho obydlie, i napriek tomu, že je jeho podielovým spoluvlastníkom.

24. Nemožno preto žalovanú sankcionovať prostredníctvom inštitútu vrátenia daru za to, že neumožnila bratovi žalobkyne v dome bez ďalšieho bývať, len preto, že tam má svoj spoluvlastnícky podiel. Preukázateľne ju k nemu neviažu žiadne rodinné zväzky a nepovažuje ho ani za blízku osobu v zmysle ust. § 116 OZ.

25. Bolo by v rozpore s elementárnou logikou, ak by súd bez ďalšieho za hrubé porušenie dobrých mravov považoval skutočnosť, že žalovaná podala žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Ide o jej legitímne právo, ktorým možno definitívne usporiadať vzťahy medzi žalovanou a bratom žalobkyne, vyplývajúce z podielového spoluvlastníctva. Na jednej strane sa brat žalobkyne domáha nehnuteľnosti ako podielový spoluvlastník užívať, na strane druhej si preukázateľne povinnosti k nim nikdy neplnil, o ich stav a údržbu sa ako dobrý hospodár nikdy nezaujímal.

26. Navyiac, každý má právo na ochranu svojej cti a dôstojnosti. Nikoho nemožno nútiť, aby sa správal spôsobom, ktorým by sám svoje postavenie a svoju povesť vo svojom blízkom okolí znevážil, stal sa terčom posmechu alebo zbytočných klebiet. Na odpoveď, či možno od žalovanej ako vdovy spravodlivo požadovať, aby do svojho súkromia vpustila a do svojho domu nasťahovala v podstate pre ňu cudzieho človeka, je preto potrebné nazerať i z tohto pohľadu, resp. hľadiska.

27. Nemožno totiž ponechať bez povšimnutia úmysel, ktorý žalobkyňu k podaniu žaloby viedol. Jej zámerom nebolo usporiadať spoluvlastnícke vzťahy medzi jej bratom a žalovanou, ale i napriek tomu, že vie a uvedomuje si, že celkové vzťahy v rodine sú hlboko rozvrátené a nefunkčné, donútiť žalovanú pristúpiť na jej požiadavky a vzdať sa vlastného súkromia. Motiváciou žalobkyne totiž nebolo vyriešiť bytovú situáciu jej brata, spôsobom prijateľným pre všetkých zainteresovaných, ale predovšetkým materiálne a spoločensky žalovanú znemožniť a poškodiť.

28. I vo väzbe na uvedené odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu, stotožniac sa i s jeho odôvodnením podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

29. Žalovaná bola v odvolacom konaní úspešná, odvolací súd jej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalobkyňi v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP).

30. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

(§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou

a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)